

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

ВИПУСК 118

24 червня 2025 р.

м. Переяслав

УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ

Рада молодих учених університету

Матеріали
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

24 червня 2025 року

Вип. 118

Збірник наукових праць

Переяслав – 2025

УНИВЕРСИТЕТ ГРИГОРИЯ СКОВОРОДЫ
В ПЕРЕЯСЛАВЕ

Совет молодых ученых университета

Материалы
Международной научно-практической интернет-конференции
**«ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ»**

24 июня 2025 года

Вып. 118

Сборник научных трудов

Переяслав – 2025

УДК 001+37(100)
ББК 72.4+74(0)
Т 33

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. Переяслав, 2025. Вип. 118. 78 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В. П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Воловик Л. М. – кандидат географічних наук, доцент

Гузун А. В. – кандидат біологічних наук, доцент

Євтушенко Н. М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С. М. – кандидат історичних наук (відповідальний за випуск)

Носаченко В. М. – кандидат педагогічних наук, доцент

Руденко О. В. – кандидат психологічних наук, доцент

Садиков А. А. – кандидат фізико-математичних наук, доцент (Казахстан)

Скляренко О. Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Халматова Ш. С. – кандидат медичних наук, доцент (Узбекистан)

Юхименко Н. Ф. – кандидат філософських наук, доцент

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій

©Університет Григорія Сковороди
в Переяславі

©Рада молодих учених університету

1. Оптимізація податкової звітності шляхом зменшення кількості додатків до декларації з податку на прибуток сприяє зниженню адміністративного навантаження на суб'єктів господарювання та підвищенню ефективності звітного процесу.
2. Інтеграція податкової та фінансової звітності через деталізацію об'єкта оподаткування у примітках до фінансової звітності забезпечує підвищення прозорості, достовірності та повноти податкових даних.
3. Застосування системи позабалансових рахунків для аналітичного обліку податкових різниць, пільг та відстрочених податкових активів і зобов'язань сприяє уникненню дублювання інформації та забезпечує гнучкість у відображенні податкових зобов'язань.
4. Надання контролюючим органам структурованої та змістовної інформації підвищує ефективність податкового контролю, сприяє своєчасному виявленню податкових ризиків та оптимізації планування перевірок.
5. Використання деталізованої фінансової звітності як джерела податкової інформації сприяє зниженню витрат підприємств на підготовку звітності, поліпшенню взаємодії з податковими органами та зменшенню кількості запитів і перевірок.
6. Запропонований підхід до трансформації звітності створює умови для збалансованого адміністрування податку на прибуток, забезпечуючи водночас прозорість податкових даних та сприяючи розвитку бізнесу.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Кувалдіна О. А. Податок на прибуток підприємств в умовах цифровізації. *Фінанси, облік і аудит*. 2021. № 6. С. 51–58. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/44563>
2. Лучишин Л. М. Податок на прибуток: еволюція, перспективи та практика застосування. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2021. № 6. С. 20–29.
3. Малишкін О. В., Рогозний С. Є., Ярмоліцька О. М., Остапенко Ю. В. Відстрочений податок на прибуток: вплив на фінансову і податкову звітність (практика України і Німеччини). *Економіка та держава*. 2022. № 5. С. 34–40. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=6061&i=5>
4. Ортинська С. В. Взаємозв'язок податкового та бухгалтерського обліку: теоретико-прикладні аспекти. *Фінанси України*. 2019. № 5. С. 71–83.
5. Яремко І. М., Квасницький А. В. Податок на прибуток підприємств в Україні: мінуси та шляхи вдосконалення в умовах війни. *Економіка і суспільство*. 2023. №49. С.128–135. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5006>

МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ / МЕНЕДЖМЕНТ И МАРКЕТИНГ

УДК 658.5:005.334(477):[355.02+338.124.4]

*Ігор Суржиков
(Полтава, Україна)*

ПРОАКТИВНИЙ КРИЗОВИЙ ТА АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ НА УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЯХ ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

У статті досліджуються особливості впровадження проактивного кризового та антикризового менеджменту в українських компаніях у контексті воєнного часу та післявоєнного відновлення. Акцент зроблено на трансформації управлінських підходів, їхній адаптації до надзвичайно динамічного середовища та формуванні довгострокової стійкості бізнесу.

Ключові слова: кризовий менеджмент, антикризове управління, проактивність, війна, післявоєнний період, резилієнтність, українські компанії.

The article explores the specific features of implementing proactive crisis and anti-crisis management in Ukrainian companies within the context of wartime conditions and post-war recovery. Emphasis is placed on the transformation of managerial approaches, their adaptation to an extremely dynamic environment, and the formation of long-term business resilience.

Key words: crisis management, anti-crisis strategy, proactiveness, war, post-war period, resilience, Ukrainian companies.

У контексті трансформаційної економіки України, що функціонує в умовах високої турбулентності, зокрема зумовленої воєнними діями, глобальними економічними шоками та інституційною нестабільністю, проактивний антикризовий менеджмент набуває особливої актуальності як стратегічна парадигма управління.

1. Концепт проактивності в антикризовому управлінні. Проактивний підхід передбачає не лише реагування на вже наявні кризові явища, а й систематичне прогнозування потенційних загроз, моделювання сценаріїв розвитку подій та формування превентивних управлінських рішень. Такий підхід базується на постійному моніторингу зовнішнього та внутрішнього середовища, стратегічному аналізі ризиків і формуванні адаптивних механізмів реагування.

2. Фінансова адаптивність як ключовий елемент. Фінансова стійкість підприємства в умовах кризи забезпечується шляхом реструктуризації зобов'язань, оптимізації витрат, диверсифікації джерел доходу та впровадження гнучких моделей управління грошовими потоками. Особливу роль відіграє стратегічне фінансове планування, що дозволяє зберігати ліквідність і платоспроможність навіть у періоди глибокої економічної дестабілізації.

3. Людський капітал як детермінанта антикризової стійкості. Успішна реалізація антикризових стратегій неможлива без високого рівня компетентності управлінського персоналу, розвитку лідерських якостей, емоційного інтелекту та здатності до прийняття рішень в умовах невизначеності. Формування згуртованих команд, орієнтованих на інновації та результат, є критично важливим чинником організаційної резилієнтності.

4. Інноваційність та цифрова трансформація. Кризові умови стимулюють підприємства до впровадження цифрових технологій, автоматизації бізнес-процесів та розвитку електронної комерції. Цифрова трансформація виступає не лише інструментом підвищення ефективності, а й засобом забезпечення конкурентоспроможності в умовах обмежених ресурсів.

5. Агресивні антикризові стратегії. Окремі суб'єкти господарювання застосовують агресивні моделі антикризового менеджменту, які передбачають активне використання кризових умов для розширення ринкової частки, поглинання менш стійких конкурентів або виходу на нові ринки. Такий підхід вимагає високого рівня стратегічної гнучкості, швидкості прийняття рішень та інституційної сміливості.

У сучасних умовах високої економічної та геополітичної турбулентності, що характеризують бізнес-середовище України, особливої актуальності набуває розмежування між проактивним кризовим менеджментом та класичним антикризовим управлінням. Обидва підходи мають на меті забезпечення стійкості підприємства, однак відрізняються за методологічними засадами, часовими орієнтирами, управлінською філософією та інструментарієм (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика підходів антикризового та проактивного кризового менеджменту

Критерій	Антикризовий менеджмент	Проактивний кризовий менеджмент
Часова орієнтація	реактивний: впроваджується після настання кризи	превентивний: спрямований на запобігання кризі
Стратегічна спрямованість	короткострокова стабілізація	довгострокова адаптивність і розвиток
Управлінська філософія	централізоване прийняття рішень, кризове адміністрування	децентралізація, культура ризик-менеджменту, інноваційність
Інструменти	реструктуризація, скорочення витрат, ліквідація активів	сценарне планування, stress-testing, цифрові системи моніторингу
Роль персоналу	виконавець антикризових рішень	активний учасник стратегічного аналізу та інновацій
Контекст впровадження в Україні	переважає в умовах зовнішніх шоків (війна, інфляція)	застосовується у високо-технологічних та експортно-орієнтованих галузях

Джерело: складено автором на основі [1-3]

Таким чином, проактивний кризовий менеджмент виступає не лише як інструмент управління ризиками, а як складова стратегічної культури підприємства, що забезпечує його резильєнтність в умовах невизначеності. Його впровадження в українських компаніях є ознакою зрілості управлінських практик та готовності до функціонування в умовах постійних викликів.

Повномасштабна війна в Україні з 2022 р. спричинила безпрецедентні виклики для національного бізнесу: руйнування інфраструктури, релокація підприємств, втрата ринків збуту, дефіцит кадрів, енергетичні кризи та загроза фізичній безпеці працівників. У таких умовах традиційні моделі антикризового управління виявилися недостатніми, що зумовило необхідність переходу до проактивних стратегій, орієнтованих на передбачення, адаптацію та стійкість.

Антикризовий менеджмент у воєнний період в Україні набув таких характеристик:

- реактивність – більшість компаній змушені були діяти в умовах уже наявної кризи – зруйновані логістичні ланцюги, втрати активів, евакуація персоналу;
- фокус на виживанні – пріоритетом стало збереження основних функцій бізнесу, забезпечення безпеки працівників, підтримка ліквідності;
- оперативне прийняття рішень – в умовах невизначеності та швидких змін компанії впроваджували кризові штаби, скорочували бюрократичні процедури;

- гнучкість у структурі – підприємства переходили на дистанційні формати роботи, змінювали виробничі лінії (наприклад, на виготовлення товарів першої необхідності);
- підвищена роль комунікації – прозорість, частота та горизонтальність комунікацій стали критичними для збереження довіри та мотивації команд.

Попри екстремальні умови, низка українських компаній (особливо в ІТ, фармацевтиці, агросекторі) впровадили проактивні підходи, що включали:

- сценарне планування – моделювання різних варіантів розвитку подій (втрата ринку, окупація, відключення електроенергії) та підготовка відповідних планів дій;
- інвестиції в цифрову трансформацію – автоматизація процесів, впровадження ERP-систем, кібербезпека;
- розвиток організаційної резильєнтності – формування команд, здатних до автономного прийняття рішень, розвиток soft skills;
- переосмислення бізнес-моделі – перехід до нових ринків (експорт), диверсифікація постачальників, створення резервних потужностей.

Після завершення активної фази бойових дій компанії стикаються з новими викликами:

- відбудова інфраструктури – потреба в інвестиціях, логістичних рішеннях, відновленні виробничих потужностей;
- реструктуризація ринків – зміна споживчих пріоритетів, зростання конкуренції, інтеграція в європейський ринок;
- демографічні зміни – втрата частини трудових ресурсів, необхідність реінтеграції ветеранів, підтримка ментального здоров'я працівників;
- підвищення ролі ESG-факторів – сталий розвиток, соціальна відповідальність, прозорість стають критеріями довіри інвесторів.

У цьому контексті проактивний менеджмент стає не просто бажаним, а необхідним для довгострокового розвитку (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняльна характеристика підходів антикризового та проактивного кризового менеджменту під час війни та у післявоєнний період

Критерій	Період війни	Післявоєнний період
Фокус	виживання, безпека, стабілізація	відновлення, розвиток, інновації
Тип управління	кризовий, оперативний	стратегічний, проактивний
Роль персоналу	мобілізація, гнучкість	розвиток, реінтеграція, навчання
Інструменти	антикризові штаби, релокація, скорочення витрат	інвестиції, цифровізація, ESG-стратегії
Комунікація	часто вертикальна, кризова	горизонтальна, стратегічна, брендоорієнтована

Джерело: складено автором на основі [4-5]

Отже, проактивний кризовий менеджмент в умовах війни та післявоєнної трансформації в Україні є не лише інструментом адаптації, а й основою для формування нової управлінської парадигми, що поєднує стійкість, інноваційність та соціальну відповідальність. Компанії, які вже сьогодні впроваджують ці підходи, мають вищі шанси не лише на виживання, а й на лідерство в новій економіці.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Суржиков І.Ф. Проактивний кризовий та антикризовий менеджмент: інтегровані стратегії для забезпечення стійкого розвитку підприємств. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія Економіка*. 2024. Вип. 28. С. 44-52 URL: <https://visnyk.mu.edu.ua/index.php/economics/article/view/334/329> (дата доступу: 22.06.2025)

2. Лозова О.В., Тимошенко І.С. Проактивна поведінка вітчизняних підприємств у поствоєнний період. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2023. №1(65). С.41-48. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2023/No1/41.pdf> (дата доступу: 22.06.2025)
3. Лозова О. В., Тимошенко І. С. Проактивна поведінка підприємства в сучасних умовах господарювання. *Бізнес Інформ*. 2023. №4. С. 155-160. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-4-155-160>
4. Шимановська-Діанич Л., Педченко Н., Лозова О. Проактивність в умовах діджиталізації економіки: удосконалення бізнес-процесів вітчизняних підприємств під час війни. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2024. №2(112). С.109-116. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2024-2-16>
5. Лозова О. В., Кужель Н. Л., Кужель О. В. Управління стратегічними змінами підприємства в контексті довгострокового розвитку вітчизняних компаній під час війни та в поствоєнний період. *Бізнес Інформ*. 2024. №8. С. 386-392. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-386-392>

ЗМІСТ / СОДЕРЖАНИЕ

ГЕОГРАФІЯ І ГЕОЛОГІЯ / ГЕОГРАФИЯ И ГЕОЛОГИЯ

İradə Əhmədova, Gülnarə Cəfərova, Elxan Nuriyev

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VƏ ÇİN XALQ RESPUBLİKASI ARASINDA
STRATEJİ ƏMƏKDAŞLIĞIN MÜASİR MƏRHƏLƏSİ

5

Ирада Ахмедова, Зохра Мамедова

НАЦИИ БЕЗ ГОСУДАРСТВА:

ГЕОГРАФИЯ НЕПРИЗНАННОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ

8

Elxan Nuriyev

AZƏRBAYCANIN YERLİ YAĞINTI ADLARI HAQQINDA

12

ЕКОЛОГІЯ / ЭКОЛОГИЯ

Людмила Курганевич, Оксана Продан

ОЦІНКА ЯКОСТІ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД НИЖНЬОГО ДНІПРА

14

ЕКОНОМІКА / ЭКОНОМИКА

Владислав Бардаков

АГРАРНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ГАРАНТУВАННЯ

ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

18

Ганна Ковценюк

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЧЕРЕЗ ДЕТАЛІЗАЦІЮ

ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО

АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

21

МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ / МЕНЕДЖМЕНТ И МАРКЕТИНГ

Ігор Суржиков

ПРОАКТИВНИЙ КРИЗОВИЙ ТА АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

НА УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЯХ ПІД ЧАС ВІЙНИ

ТА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

25

ІСТОРИЧНІ НАУКИ / ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

Марина Бондарець

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

АВСТРАЛІЇ У СВІТЛІ ЗАВДАНЬ AUKUS

29

Наталія Хамець

ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОГО КУРСУ

В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

33

ПЕДАГОГІКА / ПЕДАГОГИКА

Людмила Бурда

МЕТОДИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОСВІТИ

ДОРΟΣЛИХ ЯК ТРАНСФОРМАЦІЙНОГО ЧИННИКА ФОРМУВАННЯ

СТІЙКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЕФЕКТИВНОЇ АДАПТАЦІЇ

ДО ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

37

Світлана Мотузюк

ТЕХНОЛОГІЯ CLIL: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ

40

Лілія Нечипоренко

ЗАСОБИ ТА ПРИЙОМИ ЗАПОБІГАННЯ ПЕРЕВАНТАЖЕННЮ УВАГИ

УЧНІВ НА УРОЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

43

Валерія Пятуніна

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ МАТЕМАТИКИ МОЛОДШИХ

ШКОЛЯРІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ

46

Тетяна Шеренгова

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

50

ПСИХОЛОГІЯ / ПСИХОЛОГИЯ

Роман Дувало, Леся Василенко

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

53

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ /
ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ**

Danylo Butenko, Kseniia Kugai

ADAPTIVE LEARNING SYSTEMS AND THE STRATEGIC ROLE
OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

56

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ / ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Юлія Балаж

СТРАТЕГІЯ СИНТАКСИЧНОГО ПОШИРЕННЯ ЧЕРЕЗ УМОВНИЙ
КОМПОНЕНТ: ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ

59

Вікторія Каратанас

НАВЧАННЯ ДІЛОВОЇ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ
ШКОЛИ ЯК ШЛЯХ ДО НАБУТТЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

62

МЕДИЧНІ НАУКИ / МЕДИЦИНСКИЕ НАУКИ

Тимофій Павлович, Ірина Погоріла

ХВОРОБА ГАНТІНГТОНА: ПРИЧИНИ, ДІАГНОСТИКА, НАСЛІДКИ
ЗАХВОРЮВАННЯ ТА ЙОГО ЛІКУВАННЯ

66

**ТЕХНІЧНІ НАУКИ. ТРАНСПОРТ /
ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ. ТРАНСПОРТ**

Валерій Кулінський

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ГІДРОПРИВОДІВ
У ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБАХ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

68

Сергій Сич

ПІДВИЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АВІАЦІЙНОГО ТРАНСПОРТУ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

70

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ / СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ

73

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. Переяслав, 2025. Вип. 118. 78 с.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій. Передрук і відтворення опублікованих у збірнику матеріалів будь-яким способом дозволяється тільки при посиланні на «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації».

Матеріали науково-практичної інтернет-конференції розміщені на сайті:
<http://confscientific.webnode.com.ua>

Укладачі: С. М. Кикоть, І. В. Гайдаєнко
Верстка та дизайн: І. В. Гайдаєнко

Адреса оргкомітету та редколегії:
08401, вул. Сухомлинського, 30 (к. 100),
м. Переяслав, Київська обл., Україна,
тел. +380930569496,
сайт: confscientific.webnode.com.ua